

Árvíz utáni krónika

Folyó év augusztus 23-án a Nyikó mentén – akárcsak más udvarhelyszéki településeken – emberemlékezet óta nem látott árvíz tette tönkre több ezer ember élete munkáját. A tizenhat halálos áldozatot is követelő árvíz óriási anyagi károkat okozott. Az árvíz közvetlen kárvallottjainak száma meghaladja a kétezret, azonban a mezőgazdasági károk által az érintett falvaknak majdnem teljes lakossága árvízkárosultnak tekinthető. A szóban forgó településeken sok családi hajlék lakhatatlanná vált vagy súlyosan megrongálódott. Rengeteg sütőház, házi műhely, csűr, istálló és más mellékhelyiség összeomlott; állatokat, személygépkocsikat, mezőgazdasági gépeket ragadt el az ár, több ezer hektáron tönkre tette a termést, ugyanakkor nagy mennyiségű betakarított gabonát és takarmányt elsodort a raktárakból. Az árvíz nem került el a középületeket sem: templomokat, iskolákat, művelődési és közösségi házakat rongált meg, ugyanakkor hidak és teljes útszakaszok váltak átmenetileg járhatatlanná.

Az árvíz pusztítása által kiváltott lelki és közösségi hatás egyaránt óriási volt. Szavakkal nem lehet kifejezni azok gyászát, akik elveszítették családtagjaikat. Lelkileg nehéz lesz feldolgozni a halálfélelmet, amely több száz személyt közvetlenül érintett. Hetekkel az árvíz után láttam egy megrázó tartalmú rövidfilmet, amelyet egy tizenéves gyermek készített az árvíz lezajlása közben a saját fényképezőgépével. A félperces felvételt egyfajta búcsúüzenetnek szánta a családja részéről. Ők a riasztó mértékben növekvő víz elől a padlásra menekültek: „Itt [...] beszél Székelyszentmihályról. Vége... A világvége eljött. Ennyi... Ha valakik megtalálják, emlékezzenek ránk.” Hála Istennek, ez a család túlélte az életveszélyt és most, hónapokkal az árvíz után, velük együtt nem csak az áldozatokra emlékezünk kegyelettel, hanem az árvíz másnapjától kibontakozó, példátlan közösségi összefogásra is visszatekinthetünk. Bizony, azokban a napokban és hetekben rengetegen siettek az árvízkárosultak segítségére, igyekezve adományaikkal, önkéntes munkájukkal hozzájárulni a felépüléshez. A Székelyföldön, Erdély más vidékein, Magyarországon, az amerikai egyesült államokbeli unitárius-univerzalista gyülekezetekben és a világ más országaiban számtalan embertársunk hallgatott a lelkiismeret szavára. **Köszönet érte mindenkinek!**

A következőkben írásom személyesebb hangvételt ölt, ugyanis azt próbálom összefoglalni, aminek valamennyire én is részese voltam. Az **Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE)** folyó év augusztus 18–21. között Kobátfalván szervezte meg évi csúcsrendezvényét, a XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferenciát. A kétszázharminc fiatal részvételével lezajlott rendezvény előkészítésében és kivitelezésében a helybeli faluközösség példás módon nyújtott segítséget (adománygyűjtés, szállásbiztosítás, konyhaszolgálat és más szervezési feladatok ellátása stb.). A konferencia utóélete az árvíz előtti órákig tartott Kobátfalván. Augusztus 23. napjának délutánján a közeljövőbeni viszontlátás reményében búcsúztam el mindazoktól, akikkel az előző hetek közös szervezési munkája barátokká kovácsolt össze. Nem sejtettük, hogy a Nyikó mentén új időszámítás kezdődik, és mi már másnap újra találkozunk.

Az árvíz másnapján Segesvárról fordultam vissza annyi kenyérrel és vízzel, amennyi az ODFIE személygépkocsijában elfért. Útközben értesítettem néhány egyletvezető-társamat a kialakult helyzetről, kérve őket, hogy mihamarabb térjenek vissza a Nyikó mentére. A helyszínen elsőként Szombatfalvi József esperessel, a Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör vezetőjével és Bán Gagyai János kobátfalvi tanárral találkoztam, majd néhány helybeli fiattal nekifogtunk a gyorssegélyezésnek. Közben telefonos úton megkezdtük kapcsolatrendszerünk mozgósítását a segélyezésre és a takarítási munkálatokra. Napközben megkerestem azokat a személyeket, akikről feltételeztem, hogy a környező falvakban kézbe veszik a szervezés irányítását, és közösen gyorsfelmérést készítettünk az árvízkárosultak létszámáról, a lakhatatlanná vált házakról, valamint a legsürgősebb igényekről. Estére kirajzolódott a legfontosabb tennivalók köre, és kezdtek kialakulni a helybeli szervezőcsapatok is.

Az **adományok fogadására** két épületet jelöltünk ki: a kobátfalvi általános iskolát és a siménfalvi unitárius paplakot. Mindkét helyszínen külön felelősei voltak az adományok fogadásának, nyilvántartásba vételének, lepakolásának, adománynemek szerinti csoportosításának. Az adományozóknak igyekeztünk köszönetet nyilvánítani, elkértük az elérhetőségüket, és felvázoltuk számukra a további igényeket. Egyes szállítmányokat átmenetileg raktározniuk kellett, miközben összeállítottuk a családonkénti segélycsomagokat. Az adományok célba juttatását az egyes településeken a helyi adottságok (árvízkárosultak száma és lakóhely szerinti szétszórtsága, a rendelkezésre álló szállítóeszközök, a helybeliek szervezőképessége stb.) alapján különböző módon biztosítottuk. Néhány településen szinte mindent házhoz szállítottuk, más helyen pedig az árvízkárosultakat hívtuk a meghatározott ütemterv szerinti szétosztásra. Mindkét esetben folyamatosan frissítettük az általános igénylistát, és lehetőségeink szerint figyelembe vettük a sajátos szükséghelyzeteket is. A siménfalvi paplaktól a helybeli és a rugonfalvi árvízkárosultakhoz igyekeztünk eljuttatni az adományokat, míg a kobátfalvi iskolából a székelyszentmihályi, nagykadácsi, kiskadácsi és kobátfalvi rászorulókat segélyeztük. Gyorsfelmérésünk alapján a két központból segélyezett árvízkárosultak tényleges rászorultságának aránya 40–60 százalék volt, amit az adományszállítmányok egy részének átvételekor, illetve a fennmaradó rész továbbirányításakor figyelembe vettünk.

Szervezőcsapatunk más alkalmas tagjai a **takarítási és helyreállítási munkákat** irányították. Az első két héten naponta többtucatnyi önkéntes érkezett kétézer munkára. Egy részük előzetes hívás és jelentkezés nélkül jött, mások pedig kérésünkre. A csíkszeredai katonai egységből is általában harmincan álltak a rendelkezésünkre. (Augusztus 27-én csak Kobátfalván közel száz önkéntes segédkezett!) A takarítási munkálatok gyors elvégzéséhez sok erőgépre és szállítóeszközre lett volna szükségünk. A szegényes helyi lehetőségeket néhány támogatónk segítségével sikerült valamelyest kiegészíteni. Az önkéntes munkacsoportokat, valamint az erőgépeket és szállítóeszközöket a települések között, illetve azokon belül úgy osztottuk be, hogy munkájuk együttes eredményessége – a működési területünk egészét tekintve – a lehető legnagyobb legyen. A rendelkezésünkre álló adatok alapján esténként elkészítettük a másnapi munkatervet, amelyet a tudtunk nélkül érkező önkéntesek száma és felszereltsége alapján reggelente pontosítottunk. Ez a tervszerűség pl. Kobátfalván azt eredményezte, hogy az erőgépek, a szállító járművek és a melléjük beosztott munkacsoportok nem keresztezték egymás útját, hanem a falu felső végétől kezdődően a főút két oldalán többnyire párhuzamosan haladtak lefele a házak, udvarok és sáncok takarításával, az iszap, a szemét és az épületromok elhordásával. A lehetőségek szerint a szivattyúkat és a vízpumpákat is hasonló tervszerűséggel üzemeltettük. Voltak önkéntesek és hivatásos gépészek, akik több napig maradtak a Nyikó mentén, így természetesen gondoskodniuk kellett az **étkeztetésükről** és a **szállásukról**, akárcsak a nem helybeli szervezők esetében. Amint utaltam erre, minden este **szervezési megbeszéléseket** tartottunk, amelyeken kiértékeljük az aznapi fejleményeket, a két központunk raktárállományát egyeztetjük, számba vesszük az újabb tennivalókat, és átnéztük a csoportokra, illetve személyekre szabott szervezési forgatókönyvet. Mindez eléggé időigényes volt, főleg az első napokban, amikor esténként nem csak a kobátfalvi „hadiszállásunkon”, hanem másik két faluban is munkaülést tartottunk.

Az árvizek után szokásos járványveszély kialakulását megelőzendő az illetékes szerveknél rendszeresen szorgalmaztuk a szükséges **védőoltások** beadását és más **közegészségügyi tennivalók** ellátását (pl. az állattetemek összeszedését). Jövőbeli árvizek esetében kulcsfontosságú lesz erre is hatékonyan felkészülni!

Szervezőmunkánk fontos részét képezte a kapcsolattartás a visszatérő adományozókkal és a támogató szándékú érdeklődőkkel, az írott és elektronikus sajtó képviselőivel, a miénkhez hasonló szervezőcsapatokkal, a hatóságokkal, intézményekkel, és általában mindazokkal, akik bármilyen jellegű segítséget felajánlottak, illetve akiktől mi kértünk meghatározott segítséget. Az árvíz okozta károk alapadatait, az általános helyzetképet és a legszükségesebb igényeket

tömören összefoglaltuk, s azt három nyelven, felhívásszerű szóróanyagként terjesztettük. A súlyosabb károkat szenvedett családok és középítmények helyzetéről fényképes adatlapokat készítettünk. Tehát **adományszervezői tevékenységünk** és az illetékesekkel való **kapcsolattartásunk** folyamatos volt.

Lássuk hát, milyen fajta adományokat kértünk, mit hoztak a leginkább a kezdeti időszakban: ivóvizet, kenyeret és más alapélelmiszereket, fertőtlenítő- és tisztítószert, matracot és takarót, ruházatot, gumicsizmát, alkalmi munkaeszközöket, konyhai kellékeket stb. Egyes adományozók napokon át meleg ételt biztosítottak az árvízkárosultaknak. A további hetekben az előbbieket helyét fokozatosan átvették a gabonafélék, az épület- és építőanyagok, a tanszerek, a bútorok, valamint a különféle háztartási gépek és eszközök. Mivel a természetbeni adományok helyszínre szállítása kisebb-nagyobb költséggel járt, természetesen a pénzadományok gazdaságosabbak voltak. A ránk bízott, nem célirányos **pénzadományokat vásárlási utalványok** formájában osztottuk ki, amelyekből az egyes árvízkárosult családok az őket ért kár mértékével egyenes arányban részesültek. A vásárlási utalványok kibocsátásakor figyelembe vettük azokat a korábbi segélyeket, amelyek a mi közvetítésünkkel vagy legalábbis a tudunkkal jutottak el az egyes családokhoz. A családi károk felmérése egy 121 rovatot tartalmazó űrlap segítségével történt, amellyel nyilvántartásba vettünk minden számottevő ház körüli és mezőgazdasági kárfélét. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a ránk bízott pénzsegélyek és természetbeni adományok szétosztásakor **az árvízkárosultak között sem felekezeti, sem faji alapon nem tettünk különbséget.**

Az az első két hét elsősegélyszerű tevékenységei után az időigényesebb **helyreállítási és újraépítési tennivalók** kerültek előtérbe. Megrongálódott családi házak és középületek kisebb-nagyobb javítási munkálataihoz próbáltunk segítséget közvetíteni. Néhány nagyobb, kimondottan házépítésre szánt adomány csoportosításával a legrászorultabb családoknak új házakat álmodtunk. Amikor annyi felajánlás állt már a rendelkezésünkre, hogy egy ház alapjának beöntéséhez elegendő tűnt, nem haboztunk az alapás megkezdésével. Egyrészt az évszak is sürgetett, hiszen állítólag „ősszel csak a bolondok építenek” – amint ezt egyesek „biztatólag” tudomásunkra hozták –, ugyanakkor joggal számítottunk arra, hogy ha nekifogunk a házépítésnek, akkor nagyobb eséllyel sikerül újabb támogatókat megnyernünk. Számításunk beigazolódott, így jelenleg négy új családi ház építését irányíthatjuk. Miközben az idő szorításában még az is megtörtént, hogy műszaki terv nélkül emelkedtek a falak, azzal a komoly elvi kérdéssel szembesültünk, hogy a Nyikó menti falvak építészeti örökségét mennyiben sikerül érvényesítenünk? Sajnos, nem dönthettünk szívünk szerint – vagyis a hagyományos faházak mellett. Lehetőségeinket többek között az is korlátozta, hogy mindenik házat árterületre voltunk kénytelenek építeni, így a valószínűleg újra bekövetkező árvizekre való tekintettel a biztonsági szempont volt az elsődleges.

Már az első napokban nyilvánvalóvá vált, hogy azt, amit órák leforgása alatt elpusztított az árvíz, csak hosszú hónapok közös összefogása révén lehet valamiképpen helyrehozni. Ennek érdekében szervezőcsapatunk szeptember 5-én átalakult **segélyező bizottsággá**, amely **Kobátfalva, Székelyszentmihály, Nagykadács és Kiskadács** kárvallottjainak hosszú távú megsegítését tűzte ki célul, elsősorban az adományszervezés és méltányos alapú célba juttatás, valamint a családi házak és középítmények helyreállítása, újjáépítése területén. A Siménfalvi Önkormányzati Hivatal „talpraállásával” és megerősödésével egyidejűleg szeptember elején a községközpont segélyezési munkálataitól fokozatosan visszavonultunk. Azóta Siménfalván a közigazgatás vezetői, valamint a helybeli unitárius és református egyházközségek elöljárósága irányítja a szervezést, mi pedig a „felső” négy falura összpontosítunk. Természetesen továbbra is együttműködtünk a siménfalviakkal a segélyezésben és az újraépítési folyamatban egyaránt.

A bizottság tagjai az egyes falvakban tevékenykedő szervezők, az egyházi hatóságok, az ODFIE, valamint az árvízkárosultak képviselői. Munkánkba természetesen másokat is

bevontunk. Önszerveződő bizottságunk szorosan együttműködik – azóta is – a környékbeli árvízsjúttotta településeken tevékenykedő, hasonló szervező csoportokkal, a területileg illetékes siménfalvi önkormányzati hivattal, különböző segélyszervezetekkel, egyházakkal, közintézményekkel és minden segítő szándékú magánszeméllyel.

Az általános adományszervezői, segélyezési és házépítő tevékenységünk folytatása közben további **falugyűléseket** tartunk, amelyeken az árvízkárosultak és bárki részt vehet, véleményezhetik munkánkat, megfogalmazhatják panaszait és javaslatait. Ezáltal lehetőség nyílik a közvetlen tájékoztatásra és párbeszédre, így az esetleges félreértések tisztázódhatnak, és a segélyezés nyomán egyesekben alaptalanul kialakult méltánytalanság-érzet megszűnhet. Szakemberek bevonásával a továbbiakban fokozottabban oda kell figyelni az árvízkárosultak **lelkigondozására** is, mert a borzasztó élmények által okozott lelki sebek talán így könnyebben enyhülnek. Ilyen vonatkozásban emlékezetes marad az Erdélyi Unitárius Egyház püspökének, teljes előjáróságának és több mint félszáz papjának lapátos-vedres, de ugyanakkor lelkigondozói jelenléte az árvízkárosultak körében szeptember 2-án, akárcsak Tőkés László református püspök másnapi körútja, és az általuk tartott vigasztaló, hiterősítő istentiszteletek sora.

A közösségi összetartozást és a közhangulatot közművelődési előadások szervezésével próbáljuk kedvezően befolyásolni, így a közeljövőben népi táncbemutatókat, régizene-előadásokat és verses-zenés műsorokat szervezünk több helyszínen. Támogatóinkkal együtt tavasszal nekifogunk Kobátfalva központjának felújítási munkálataihoz, a helybeli óvoda- és iskolaépület rendbetételéhez, illetve bővítéséhez, a Bodolló nevű patak medrének szabályozásához. Kiskadácsban imaházat és új fedeles hidat szeretnénk építeni, Székelyszentmihályon pedig a faluközpont rendbetételéhez járunk hozzá. Az anyagi feltételek biztosítása mellett a közmunkában való részvételre is számottevő felajánlásaink vannak: nem csak Erdélyből és Magyarországról jelentkeztek előre, de még az amerikai egyesült államokbeli unitáriusok részéről is csoportosan jelezték jövőbeli kalakázási szándékukat. Közben nyomatékosan szorgalmazzuk a Nyikó-meder alapos kitakarítását és szabályozását, ugyanakkor felajánlottuk együttműködésünket a különféle árvíz-, tűz- és polgárvédelmi tennivalók felmérésére, valamint a lakosság ilyen irányú felkészítésére nézve. A tapasztalatcsere és a tervek összehangolása az előbbi területeken kulcsfontosságú, ezért részt veszünk minden ezt szolgáló kezdeményezésben.

Háromhavi tevékenység után idejét éreztük annak, hogy **eredményeinkről és jövőbeli terveinkről beszámoljunk** mindazoknak, akik velünk együttműködve nagymértékben hozzájárultak a Nyikó menti árvízkarok enyhítéséhez. Bizottságunk november 27-én tartandó **nyilvános tevékenységi** beszámolójára meghívtuk mindazokat, akik (1) kitüntettek bizalmukkal akkor, amikor adományaik célba juttatását ránk bízták, (2) akik a szervezésben, tapasztalatuk megosztásával segítettek, valamint (3) akik tevékenységünket kapcsolatrendszerük útján vagy a média által tették hatékonyabbá. Tevékenységünk és terveink véleményezése, tapasztalatunk közös kiértékelése és jövőbe mutató javaslatok megfogalmazása által, remélhetőleg, e rendezvény résztvevői mind hozzájárulnak munkánk sikeresebb folytatásához.

Befejezésül a gondviselő Istenhez fordulok, arra kérve őt, hogy őrizzen meg mindenkit világszerte a pusztító természeti csapásoktól, azonban ha elkerülhetetlenül sor kerül ilyenekre, rendeljen ki olyan jószívű adományozókat, önkéntes munkásokat és szervezőtársakat, amilyeneket 2005 szomorú augusztusában és a következő hónapokban számunkra megadott!

Kobátfalva, 2005. november 23.

Szabó László